

Reforma Policajného zboru

Branislav Didák a kolektív

O autorovi

Branislav Didák sa narodil v Nitre v roku 1972. V Policajnom zbore slúžil od roku 1991 a prešiel si rôznymi funkciami od tých najnižších na úrovni strážmajstra až po riadiace pozície v hodnosti plukovníka. Po odchode do civilu na vlastnú žiadosť zostavil odborný tím, s ktorým pracuje na reforme Policajného zboru.

O reforme

Policajný zbor je neoddeliteľnou súčasťou Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a v súčasnosti existuje celospoločenská potreba reformovať jeho fungovanie tak, aby bol moderným Policajným zborom 21. storočia. Je potrebné zlepšiť jeho začlenenie sa do európskych policajných štruktúr v zmysle zlepšenia vzájomnej spolupráce s inými Policajnými zbormi a z Európskymi bezpečnostnými agentúrami, ako je napr. Frontex.

Stručný návrh reformy Policajného zboru sa snaží o komplexné riešenia súčasných problémov od menovania prezidenta Policajného zboru až po radového zamestnanca na obvodnom oddelení Policajného zboru a bude sa snažiť riešiť aj postavenie civilných zamestnancov. Samozrejme, nie je na tomto mieste možné predstaviť a rozobrať podrobne všetky návrhy, ale snažili sme sa aspoň stručne predstaviť samotnú filozofiu návrhu reformy.

Prečo sme sa rozhodli pripraviť návrh komplexnej reformy Policajného zboru s dôrazom na profesionalitu pri vytváraní samotného návrhu ?

Policajný zbor je v súčasnom stave zle manažovaný, o čom svedčia neprimerane dlho trvajúce vyšetrovania veľkých káuz, zle využívané zdroje Policajného zboru a neatraktívnosť práce príslušníka Policajného zboru.

Nestačí len vymeniť vrcholový manažment, ale je potrebné zmeniť aj systém práce v samotnom Policajnom zbore tak, aby sa stal funkčným, atraktívnym a moderným Policajným zborom 21. storočia.

Samotný návrh novely zákona NR SR 171/93 Z.z. o Policajnom zbore predkladaný v gescii súčasného Ministerstva vnútra Slovenskej republiky rieši len určité drobné zmeny v rámci fungovania Policajného zboru, ale nerieši hlavné problémy fungovania a efektivity Policajného zboru.

Ide o prvý návrh našej reformy, ktorý predkladáme na širšiu odbornú diskusiu a veríme, že samotný návrh reformy bude inšpiráciou nielen pre príslušníkov Policajného zboru.

Súčasná situácia

Nižšie sa budeme venovať z nášho pohľadu v súčasnosti najvypuklejším problémom v Policajnom zbore.

1. Absencia kariérneho postupu

Veľkým problémom je menovanie funkcionárov Policajného zboru mimo kariérneho postupu na základe politických nominácií. Jediným súčasným kritériom je oddanosť vládnucej politickej strane, čo zvyšuje nespravodlivosť voči radovým policajtom a deformuje systém kariérneho postupu. Takýto systém deformovaného kariérneho postupu len naďalej znižuje atraktivitu policajného povolania. Už v súčasnej dobe je internými predpismi Ministerstva vnútra Slovenskej republiky upravený kariérny systém v Policajnom zbore, ale je potrebné uviesť, že nie je dodržiavaný na 100%, obsahuje mnoho možností na uplatňovanie výnimiek a toto je potrebné zmeniť.

2. Neefektívny systém vzdelávania

Absentuje systém vzdelávania príslušníkov Policajného zboru na funkciách v práporčíckych hodnostiach na obvodných oddeleniach Policajného zboru a následný benefit po absolvovaní tohto vzdelania, aby sme ich udržali v službe (dnes hliadkujú v policajnom aute nováčikovia a úroveň služobného zákroku je v dôsledku toho aj na nízkej úrovni).

Chýba profesionálny systém priebežného vzdelávania príslušníkov Policajného zboru.

3. Personálne poddimenzovaný zbor

Jedná sa primárne o okresné riaditeľstvá Policajného zboru, zatiaľ čo v národnej kriminálnej agentúre prezídia Policajného zboru (NAKA) môžeme pozorovať prezamestnanosť (výrazným spôsobom nadhodnotené personálne stavy).

Pilier Policajného zboru tvoria okresné riaditeľstvá Policajného zboru, ktoré sú však v stave, že nevedia naplniť početné stavy príslušníkov Policajného zboru z rôznych dôvodov (finančných, služobných a pod).

Pričom v rámci okresných riaditeľstiev Policajného zboru sú dislokované útvary tzv. 1. kontaktu (obvodné oddelenia Policajného zboru, okresný dopravný inšpektorát, odbor kriminálnej polície – vyšetrovanie a operatíva pod.), s ktorými dochádzajú do styku bežní občania našej republiky. Z NAKy sa stal veľký útvar, ktorý paradoxne konkuruje týmto útvarom na okresných riaditeľstvách, rieši aj im pridelené prípady a v rámci hodnoty za peniaze, ktoré boli do NAKy investované (osobné príplatky, platové triedy a pod.) je neefektívna.

Je potrebné vykonať vnútorný audit s cieľom zefektívnenia samotnej NAKy.

Aj napriek neobsadeným tabuľkovým miestam v Policajnom zboru sa navyšujú počty tabuliek bez ďalšieho očividného záujmu občanov o samotnú prácu v Policajnom zbore. Mzdové prostriedky sú pridelené aj na tieto neobsadené tabuľkové miesta a následne sa nesystémovo používajú napr. na odmeňovanie príslušníkov Policajného zboru.

4. Nehospodárne nakladanie s majetkom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky

Napr. existujúci moloch z čias socializmu - Automobilové opravovne ministerstva vnútra SR (v Bratislave, Banskej Bystrici a v Košiciach s pobočkami v Nitre, Žiline a v Prešove).

V dnešnej dobe musia všetky policajné autá riešiť servis v týchto opravovniach bez možnosti iného výberu. Zákazky sú predražené aj o 300 %, čo je dokázateľný fakt pri porovnaní opráv s trhovými cenami. Taktiež auto do servisu nesie príslušník Policajného zboru, ktorý takto chýba vo výkone služby, oprava je častokrát nekvalitná a s dlhou reklamačnou lehotou.

Ďalším príkladom sú príslušníci Policajného zboru servisujúci a starajúci sa o sieť počítačov a príslušenstva Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ktorí majú hodnotu vyššie ako radoví príslušníci Policajného zboru, vyšší osobný príplatok, nárok na takú istú rentu (výsluhový dôchodok) ako príslušníci Policajného zboru v priamom výkone služby, čo vytvára nespravodlivý stav a neefektívny systém.

Ďalším príkladom je Centrum účelových zariadení Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ktoré predstavuje neefektívne spojenie zariadení, ktoré si na seba dokázali zarobiť so stratovými rekreačnými zariadeniami. Centralizované verejné obstarávanie potravín, bez možnosti podpory podnikateľov z regiónov, neefektívne a nehospodárne.

5. Zložité dvojstupňové riadenie

Riadenie bez priamej zodpovednosti a presne špecifikovanej možnosti odvolania policajného funkcionára, neefektívny systém trestov a odmien pre príslušníkov Policajného zboru. V súčasnej dobe nie je možné, pri jasnom neplnení služobných úloh, efektívne odvolať policajného funkcionára alebo aj podriadeného príslušníka Policajného zboru. Samotný proces vyhodnocovania nekvalitného policajného funkcionára, resp. podriadeného príslušníka Policajného zboru trvá neprimerane dlho.

Vízia

Samotná reforma je postavená na štyroch základných pilieroch, ktoré je nutné dodržiavať pri implementovaní každého kroku.

1. Transparentnosť

Jednostupňové riadenie - je nutné zaviesť jednostupňové riadenie, tzv. **priame riadenie** Policajného zboru s priamou zodpovednosťou oproti súčasnému stavu (politického riadenia), ktorý je funkčný ešte z dôb Komunistickej strany a umožňuje silnú politickú kontrolu Policajného zboru. Navrhujeme jednostupňové riadenie Policajného zboru s priamou zodpovednosťou.

2. Odbornosť

Vzdelávanie a kariérny rast - zabezpečiť celoživotné vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru v spolupráci s odborníkmi z Policajnej akadémie (návrh riešiť vek nástupu do radov Policajného zboru od 21 rokov)

3. Decentralizácia

Vrátiť právnu subjektivitu Krajským riaditeľstvám Policajného zboru - riešiť ekonomické a prevádzkové náklady priamo na jednotlivých krajských riaditeľstvách, zodpovednosť na štatutárovi, t.j. krajskom riaditeľovi (súčasný stav je založený na tom, čo sa krajskému riaditeľovi podarí vybaviť na základe jeho konexií)

4. Dôveryhodnosť

Zvýšenie počtu vyriešených prípadov a medializovaných káuz - priama súvislosť s odpolitizovaním polície, riadením polície, vzdelávaním vyšetrovateľov. Toto je však len jeden dôležitý krok, oveľa dôležitejšie je však osobná skúsenosť občana s príslušníkom Policajného zboru (napr. neprijatie oznámenia, neriešenie problémov občanov, arogancia policajtov, nerešpektovanie pravidiel zo strany policajtov, čo vidí a vníma verejnosť a pod.).

Ciele reformy

1. Ochrana pred politickým zneužitím

Neumožniť ministrovi vnútra menovať iných funkcionárov Policajného zboru, okrem najvyššieho manažmentu Polície (prezident PZ a viceprezidenti...).

2. Zefektívnenie práce príslušníkov Policajného zboru

Riešiť náplň práce jednotlivých útvarov Policajného zboru, aby neboli zaťažovaný poriadkoví policajti na obvodných oddeleniach Policajného zboru veľkým počtom dopravných akcií, čas na vybavovanie spisov na základných útvaroch, zefektívnenie práce rómskych špecialistov, nákup stacionárnych radarov na meranie rýchlosti a uvoľnenie väčšieho počtu dopravných policajtov na iné, potrebné úlohy (vyšetrovanie).

3. Rozumné hospodárenie s majetkom Policajného zboru (Ministerstva vnútra SR)

Ministerstvo vlastní veľký počet objektov, ktoré sú v havarijnom stave a nemá pre nich zmysluplné využitie, ponúknuť na odpredaj samosprávam, prípadne do súkromných rúk, prehodnotiť nájomné zmluvy, kde je veľký počet útvarov dislokovaný v nehnuteľnostiach patriacich tretej osobe, efektívnosť pri servise služobných motorových vozidiel, počítačov, tlačiarň a pod.

4. Zlepšenie spolupráce Policajného zboru so zahraničím

V súčasnej dobe je veľa služobných ciest do krajín EU a aj mimo krajín EU vykonávaných formálne a poznatky skončia v správe zo služobnej cesty. Cieľom je zlepšiť medzinárodnú spoluprácu najmä s policajnými zložkami z členských štátov EU. Nie je možné, aby sa na území SR ukrývali členovia teroristickej skupiny, ktorí potom vycestujú do susednej krajiny EU, kde spáchajú teroristický čin. Sme členmi EU a je potrebné, aby sme sa tak aj správali nielen formálne, ale aj reálne.

Navrhované oblasti systémových zmien

1. Začlenenie Policajného zboru v štruktúrach Ministerstva vnútra Slovenskej republiky

Celková úprava existujúcich ustanovení § 6 Zákona NR SR č. 171/1993 o Policajnom zbore. Potrebná novela daného paragrafu, napr. v znení: „Policajný zbor je podriadený prezidentovi Policajného zboru“.

2. Riadenie Policajného zboru

V súčasnej dobe je riadenie Policajného zboru politicky kontrolované, t.j. menuje/ ustanovuje do funkcie riaditeľov krajských riaditeľstiev Policajného zboru prezident Policajného zboru po písomnom súhlase ministra vnútra SR. Riaditeľov okresných riaditeľstiev Policajného zboru menuje/ ustanovuje riaditeľ krajského riaditeľstva Policajného zboru po písomnom súhlase prezidenta Policajného zboru.

2.1. Zaviest' jednostupňové riadenie Policajného zboru s priamou zodpovednosťou

- a.) umožniť prezidentovi Policajného zboru priamo menovať jednotlivých riaditeľov krajských riaditeľstiev Policajného zboru,
- b.) umožniť riaditeľom krajských riaditeľstiev Policajného zboru priamo menovať riaditeľov okresných riaditeľstiev Policajného zboru,
- c.) zrušiť tabuľkové miesto tretieho viceprezidenta Policajného zboru,
- d.) prehodnotiť systém riaditeľstiev a expozitúr Národnej kriminálnej agentúry, NAKA je mimo iného príslušná na trestné činy spadajúce pod špecializovaný trestný súd a úrad špeciálnej prokuratúry,
- e.) zrušiť možnosť udeľovať výnimky zo zákona vedúcim pracovníkom Policajného zboru (*napr. Zákon č. 8/2009 o cestnej premávke - povolenia pre kamiónovú dopravu v dňoch pracovného pokoja, výnimiek je udelených toľko, že to stráca zmysel*)
- f.) doklady a evidencia: na okresných riaditeľstvách Policajného zboru presunúť na okresné úrady,
- g.) identifikovať činnosti, ktoré vykonávajú príslušníci Policajného zboru a mohli by byť vykonávané civilnými zamestnancami na útvaroch Policajného zboru (napr. registratúra, MTZ),
- h.) v spolupráci s prokuratúrou v citlivých kauzách riešiť zákaz nahliadnutia do spisu nadriadenému príslušného vyšetrovateľa, aby nebol možný únik informácií aj zo strany Policajného zboru pre tzv. „druhú stranu“.

2.2. Prezident Policajného zboru

Prezidenta Policajného zboru by na návrh ministra vnútra SR menovala vláda SR (vymedziť a určiť podmienky za ktorých by sa príslušník Policajného zboru mohol stať kandidátom na prezidenta Policajného zboru) bez určovania dĺžky jeho funkčného obdobia.

Odvolať prezidenta Policajného zboru by na návrh ministra vnútra SR mohla vláda SR za presne stanovených podmienok. Politická zodpovednosť ministra vnútra SR za menovanie a výkon činnosti prezidenta Policajného zboru by nebola dotknutá. Minister vnútra SR by mal k dispozícii zoznam kandidátov, ktorý mu predkladá komisia vytvorená špeciálne za účelom výberu kandidátov vhodných na funkciu prezidenta Policajného zboru.

Príhlásení kandidáti by museli spĺňať stanovené podmienky a predpoklady na uvedenú funkciu (tieto kritéria sú ešte predmetom diskusií – dĺžka služobného pomeru príslušníka Policajného zboru, manažérska prax, a pod.).

Komisia by mala byť vytvorená v rámci Ministerstva vnútra SR, skladajúc sa z piatich členov. Po jednom členovi by menoval minister vnútra SR, rektor Akadémie Policajného zboru, Odborový zväz Polície a v rámci kontroly verejnosti dvoch členov by menovali organizácie zaoberajúce sa stavom spoločnosti v Slovenskej republike (mimovládne organizácie).

2.3. Regionálni funkcionári Policajného zboru

Krajskí riaditelia Policajného zboru menovaní prezidentom Policajného zboru na základe výberového konania s presne stanovenými podmienkami. T.j. záväzne stanoviť a následne akceptovať stanovené podmienky a predpoklady príslušníka Policajného zboru na túto funkciu, menovať komisiu, ktorá vypočúje kvalifikovaných kandidátov (ich víziu a cieľ) a následne odporučí prezidentovi Policajného zboru vhodného kandidáta. Zloženie komisie: aktívny policajt, policajt na výsluhovom dôchodku, člen Odborového zväzu Polície, zástupca prokuratúry a zástupca verejnosti (mimovládne organizácie).

Okresní riaditelia Policajného zboru menovaní krajským riaditeľom za podmienok uvedených vyššie.

Následne títo vysokí manažéri Policajného zboru v plnej osobnej zodpovednosti menujú funkcionárov na nimi podriadených útvaroch, ale za presne stanovených podmienok (kvalifikačné predpoklady, kariérny postup a pod.)

2.4. Prehodnotiť hodnoti jednotlivých policajných funkcií

Vysvetlenie: v súčasnej dobe panuje v Policajnom zbore dehonestácia hodností, dostali sme sa do situácie, keď aj referent na Prezídium Policajného zboru je plukovník...

Navrhujeme viazať hodnotu na vzdelanie a funkciu ako je to v moderných policajných zboroch, pričom najvyššie hodnosti ako major, podplukovník a plukovník budú vyhradené najvyšším funkciám v Policajnom zbore, hodnosť generál bude vyhradená len prezidentovi Policajného zboru a jeho dvom viceprezidentom. Následne upraviť aj hodnotné príplatky

Rozdielové skúšky – nahradiť tým vyrábanie dôstojníkov na dôstojníckej škole, z ktorých aj tak nie sú všetci dôstojníci (cca 2.000 policajtov).

2.5. Prehodnotiť platové triedy policajtov (porovnať a vypracovať štruktúru útvarov)

Trieda 1: pre policajtov študujúcich na stredných odborných školách Policajného zboru

Trieda 2: pre policajtov zaradených na základných útvaroch Policajného zboru

Trieda 3 a 4: pre policajtov špecialistov (pyrotechnik a pod.)

Trieda 5: najnižší manažérsky pracovník (stála služba, starší referenti pre riadenie referentov a velitelia čiat, smien s iným príplatkom za riadenie)

Trieda 6 : vedúci a zástupcovia oddelení OO PZ

Trieda 7 – 9. Vyšší manažéri Policajného zboru, pracovníci špecializovaných útvarov a samotného velenia policajného zbor

Riešiť väčšie platové (finančné) rozdiely medzi jednotlivými triedami

3. Územné členenie útvarov Policajného zboru (súčasný stav)

3.1. Krajské riaditeľstvá PZ: (okresné riaditeľstvá v ich pôsobnosti)

Súčasný stav

- Bratislava: Bratislava I – V, Malacky, Pezinok, Senec
- Trnava: Trnava, Dunajská Streda, Galanta, Senica, Skalica
- Nitra: Nitra, Nové Zámky, Komárno, Levice, Topoľčany, Šaľa
- Trenčín: Trenčín, Bánovce nad Bebravou, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Považská Bystrica, Prievidza
- Banská Bystrica: Banská Bystrica, Zvolen, Brezno, Lučenec, Rimavská Sobota, Revúca, Veľký Krtíš, Žiar nad Hronom
- Žilina: Žilina, Čadca, Liptovský Mikuláš, Dolný Kubín, Martin, Ružomberok
- Košice: Košice, Košice – okolie, Michalovce, Trebišov, Rožňava, Spišská Nová Ves
- Prešov: Prešov, Bardejov, Humenné, Poprad, Stará Ľubovňa, Vranov nad Topľou, Kežmarok, Svidník

Navrhovaný stav

Prispôbiť územné členenie útvarov Policajného zboru územnému členeniu okresných súdov SR (napr. Okresné riaditeľstvo Šaľa začleniť pod Okresné riaditeľstvo Galanta, t.j. ponechať základné útvary + zriadiť detašované pracovisko Odbor kriminálnej polície v Šali).

Je úplne zrejmá prezamestnanosť niektorých okresných riaditeľstiev PZ (s počtom pod 100 plánovaných miest) – napr. Bánovce n. Bebravou, ktorých existencia je celkom nedôvodná vo vzťahu k osídleniu zabezpečovaného teritória a bezpečnostnej situácii – napríklad pri porovnaní s útvarmi v rámci RHCP (Riaditeľstva hraničnej a cudzineckej polície) Sobrance, kde je niekoľkonásobne vyššie bezpečnostné riziko, a teda aj počet policajných miest je tak adekvátny. Rovnako ako sú typizované základné útvary PZ, tak by mali byť typizované aj okresné riaditeľstvá PZ. Zrušením, resp. začlenením menších okresných riaditeľstiev PZ, by došlo k značnej úspore finančných prostriedkov vyplácaných z dôvodu systematizovaniu množstva riadiacich funkcií.

Pozn.: Nie bezmyšlienkovité rušenie útvarov, ale zmysluplná náplň práce pre policajtov. Riešiť postavenie tzv. robotníkov polície, t.j. policajtov na okresných útvaroch na obvodných oddeleniach, vyšetrovateľov. Je zriadených veľa špecializovaných útvarov, ktoré ale nemajú adekvátne výsledky a z toho dôvodu chýbajú ľudské zdroje na najnižších pozíciách..

3.2. Hraničná a cudzinecká polícia

Súčasný stav rozdelenia oddelení: Bratislava, Banská Bystrica, Prešov, Sobrance, Medveďov, Sečovce.

Navrhujeme zachovanie súčasného stavu v rámci organizačných štruktúr.

3.3. Železničná polícia:

Súčasný stav

Odbor na Prezídium Policajného zboru, jednotlivé útvary pod priamym riadením odboru železničnej polície krajského riaditeľstva Policajného zboru. Nezohľadňuje sa infraštruktúra železničných dráh.

Navrhovaný stav

Organizácia služby železničnej polície kopírujúce 4 oblastné riaditeľstvá Železníc Slovenskej republiky (Trnava, Zvolen, Žilina a Košice). Odtiaľ je možné efektívne pokrývať existujúcu územnú pôsobnosť železničnej siete.

4. Rozdelenie útvarov Policajného zboru na výkonné a podporné (servisné útvary)

Výkonné útvary sú napr. Obvodné oddelenia Policajného zboru, Odbor dopravnej polície, Odbor kriminálnej polície okresného riaditeľstva Policajného zboru, niektoré útvary Krajského riaditeľstva Policajného zboru, alebo niektoré útvary Prezídia Policajného zboru.

Servisné útvary sú napr. vnútorné oddelenie zabezpečujúce administratívnu činnosť okresného riaditeľstva Policajného zboru, a taktiež útvary disponujúc policajnými dôstojníckymi tabuľkami ako ochrana objektov, odbor akvizícií a inovácií a pod. V rámci MV SR ide napr. automobilové opravovne MV SR, ktoré sú monopolným servisným centrom pre vozidlá MV SR (čo vytvára výrazné neefektivity), alebo Centrá podpory)

4.1. Decentralizácia

Vrátiť právnu subjektivitu Krajským riaditeľstvám Policajného zboru:

- zriadiť opätovne ekonomické oddelenia (presunúť tabuľky pracovníkov, ktorí boli zo zrušených ekonomických oddelení preradení na centrá podpory), to značí umožniť vykonávať opravy vozidiel Policajného zboru v autorizovaných servisoch priamo v regiónoch. Rýchlejšie a hlavne lacnejšie opravy policajných vozidiel, podpora miestneho podnikania a pod.
- taktiež umožniť jednotlivým Krajským riaditeľstvám aj nákup materiálu (napr. papier, písacie potreby, PHM, atď.) potrebného pre samotný výkon služby. Okrem komodít ako je samotný nákup vozidiel, zbraní, nepriestrelných viest, vrtulníkov a pod., ktoré bude centrálny zabezpečovať samotné ministerstvo.
- nutné je aj poukázať na súčasnú nefunkčnosť obstarávania potrebných technických pomôcok pre Policajný zbor.
- zriadiť útvar Materiálno – technického zabezpečenia, ktorý by spravoval zaistený majetok (nehnutelnosti, motorové vozidlá a pod.) v súvislosti s prijatím tzv. mafiánskeho zákona v gescii Ministerstva spravodlivosti.

4.2. Prehodnotiť tabuľkový stav policajtov na servisných útvaroch:

Po dôkladnej analýze tam, kde je to možné, je potrebné nahradiť tieto servisné útvary externou firmou (napr. poskytovanie IT služieb – samotný servis počítačovej techniky), alebo „scivilniť“ tieto miesta. -Zrušiť policajné miesta na samotnom ministerstve vnútra SR. Umelo udržiavaný vysoký stav policajtov, ktorí však zároveň nevykonávajú službu v zmysle plnenia úloh Policajného zboru podľa Zákona NR SR č. 171/93 Z.z. Zákon o Policajnom zbore.

4.3. Civilným pracovníkom ministerstva prehodnotiť platové zaradenie a základný plat odvíjať priamo od minimálnej mzdy

V súčasnej dobe je ich platové zaradenie podhodnotené a samotné ministerstvo (štát) im musí doplácať rozdiel medzi ich mzdou a minimálnou mzdou

Odmeňovanie policajtov – odmeny, stanoviť pravidlá:

- Prehodnotiť systém platových tried, nie je možné mať dve platové triedy pre praporčíkov a sedem platových tried pre dôstojníkov Policajného zboru. Vyrábame dôstojníkov Polície, dehonestovali sme hodnoty v Policajnom zbore, v súčasnej dobe existujú len minimálne hodnotné príplatky. Zaviesť presný systém hodnôt závisiacich od funkcie príslušníka Policajného zboru (napr. hodnosť plukovníka vyhradená len riaditeľom Krajských riaditeľstiev Policajného zboru s príslušným hodnotným príplatkom).
- Presne stanoviť za akú činnosť je možné dostať odmenu (záchrana života, zvládnutie mimoriadnej situácie a pod.), zákon NR SR č. 73/1998 o štátnej službe to rieši veľmi všeobecne.
- Zvýšením platových tried v praporčíckych hodnostiach riešiť väčšiu diferenciáciu príslušníkov Policajného zboru na základných útvaroch (napr. do vyššej platovej triedy menovať špecialistu na rómsku problematiku, pyrotechnika, pomocného pyrotechnika so špeciálne vycvičeným psom na vyhľadávanie výbušnín, a pod.).

5. Vzdelávanie a informatizácia Policajného zboru

Vypracovať spoločne s odborníkmi systém vzdelávania od Strednej odbornej školy Policajného zboru až po Akadémiu Policajného zboru. Tento systém by mal reagovať na aktuálne potreby vzdelávania príslušníkov Policajného zboru, ich funkčný a hodnotný postup (tzv. praporčícke kurzy, dôstojnícka škola, rôzne kurzy a školenia). Posilniť (personálne, odborne) Kriminalistický a expertízny ústav Policajného zboru, ktorý je znaleckou inštitúciou zapísanou v zozname znaleckých inštitúcií na Ministerstve spravodlivosti SR.

Navrhnuť a realizovať kontinuálne vzdelávanie, nielen jednorazové kurzy. Vzdelávať príslušníkov Policajného zboru počas celej ich služobnej činnosti.

Informatizácia slúži aj protikorupčnej činnosti, kamery na vozidlách Policajného zboru, bezhotovostné vyberanie pokút (prenosné terminály).

Vzájomné prepojenie systémov a zdieľanie fotografií a iných osobných údajov v rámci Policajného zboru.

6. Sekcia kontroly a inšpekčnej služby Ministerstva vnútra SR (SKIS)

V súčasnej dobe je Sekcia kontroly a inšpekčnej služby samostatný útvar Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, výlučne podriadený ministrovi vnútra Slovenskej republiky, nezávislý od riadenia a štruktúry polície, ktorý plní úlohy na úseku kontroly a inšpekčnej služby:

- na úseku kontroly je najmä gestorom vnútorného kontrolného systému, vybavovania sťažností a petícií v pôsobnosti MV SR,
- na úseku inšpekčnej služby odhaľuje a vyšetroje trestnú činnosť príslušníkov Policajného zboru.

Navrhujeme SKIS vyňať z pôsobnosti Ministerstva vnútra SR a zriadiť ako ústredný orgán štátnej správy, ako nezávislú inštitúciu postavením podobnú Národnému kontrolnému úradu s právomocami smerom k samotnému Ministerstvu vnútra a Policajnému zboru SR.

Generálneho riaditeľa SKIS (Inšpekčnej služby) by navrhovala komisia, ktorá by bola zriadená aj za účelom voľby prezidenta Policajného zboru a zároveň by ho menovala na 5 ročné funkčné obdobie.

7. Národná kriminálna agentúra (NAKA)

Dôvodnosť jej vzniku spočívala v zvýšení efektivity služobnej činnosti na úseku boja proti trestnej činnosti, ktorá svojím charakterom predstavuje najzávažnejšie formy trestných deliktov

Tieto dôvody stále trvajú, je preto potrebné tento útvar z celoslovenskou pôsobnosťou zachovať. Zároveň prehodnotiť systém riaditeľstiev a expozitúr Národnej kriminálnej agentúry, NAKA je mimo iného príslušná na trestné činy spadajúce pod špecializovaný trestný súd a úrad špeciálnej prokuratúry

Problém s technikou má aj NAKA, kriminalistickí technici a pod. (napr. zakúpený služobný fotoaparát bez objektívu). NAKA nemá útvar, ktorý by zabezpečoval montáž informačno-technických prostriedkov, v súčasnej dobe to zastrešuje iný útvar, ktorý nespadá pod NAKu a materiálno – technické zabezpečenie, ktoré k tomu používa je morálne zastarané oproti prostriedkom, ktoré sú v súčasnosti bežne dostupné na trhu.

Navrhovaný stav:

Riešiť efektivitu tohto celoslovenského útvaru, dať možnosť riešiť tzv. malú korupciu aj útvarami na okresných riaditeľstvách Policajného zboru. Týmto spôsobom by sa samotná NAKA odbremenila a zároveň by bol vytvorený tlak, aby riešila kvalitatívne zložitejšie a závažnejšie prípady.

Zabezpečiť, aby v rámci NAKA vznikol útvar, ktorý by zabezpečoval nákup a samotnú montáž informačno-technických prostriedkov na úrovni 21. storočia. NAKA nemá útvar, ktorý by zabezpečoval montáž informačno-technických prostriedkov, v súčasnej dobe to zastrešuje iný útvar, ktorý nespadá pod NAKu a materiálno – technické zabezpečenie, ktoré k tomu používa je morálne zastarané oproti prostriedkom, ktoré sú v súčasnosti bežne dostupné na trhu.

Stanoviť kvalifikačné predpoklady na jednotlivé tabuľky NAKA, aby sa do jej radov dostávali príslušníci Policajného zboru s najlepšimi pracovnými výsledkami

Na základe pokynu prokurátora neumožniť kontrolu živého spisu nadriadeným vyšetrovateľom NAKy, za spis je zodpovedný vyšetrovateľ. Prehodnotiť, ktoré prípady sa môžu zaevidovať do tzv. NAKA toku.

8. Sociálne zabezpečenie policajtov a vojakov

Sociálne zabezpečenie policajtov a vojakov je definované v zákone č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov.

System je aktuálne nastavený (v stručnosti) takto:

1. Úsek nemocenského zabezpečenia – druhy dávok
 - a) náhrada služobného platu – 100 % služobného platu po dobu 30 dní
 - b) nemocenské – 70 % služobného platu od 31. dňa práceneschopnosti
 - c) vyrovnávací dávka – rozdiel medzi služobným platom pred prevedením a po prevedení na inú funkciu
 - d) materské – 70 % služobného platu

2. Úrazové zabezpečenie – v prípade, ak policajt utrpel služobný úraz alebo bola u neho zistená choroba z povolania
 - a) náhrada za stratu na služobnom platu
 - b) náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia
 - c) náhrada účelne vynaložených nákladov spojených s liečením
 - d) jednorazové mimoriadne odškodnenie

3. Výsluhové zabezpečenie – je najviac diskutované a napádané
 - a) výsluhový príspevok
 - b) odchodné
 - c) úmrtné
 - d) výsluhový dôchodok
 - e) invalidný výsluhový dôchodok

- f) vdovský výsluhový dôchodok
- g) vdovecký výsluhový dôchodok
- h) sirotsky výsluhový dôchodok

4. Služby sociálneho zabezpečenia

- a) rekreačná starostlivosť
- b) kúpeľná starostlivosť
- c) zabezpečenie pohrebu, resp. úhrada nákladov na pohreb

Zákon č. 328/2002 Z.z. od jeho prijatia v roku 2002 prešiel viacerými úpravami, naposledy v roku 2013, kedy sa zásadným spôsobom zmenil toľko diskutovaný a napádaný vznik nároku na výsluhový dôchodok z dovtedajších 15 rokov služobného pomeru na 25 rokov, pričom prechodné ustanovenia zákona umožňujú dlhodobo slúžiacim policajtom miernejší postup.

Tento radikálny zásah do sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov mal zabezpečiť predovšetkým stabilizáciu osobitného účtu, ktorému v tom období hrozilo, že bude v mínuse a bude nutná výrazná finančná podpora zo štátneho rozpočtu, čo bolo zapríčinené z veľkej časti odchodom dlhoročne slúžiacich policajtov a vojakov, v dôsledku čoho nastala nerovnováha medzi príjmami a výdavkami osobitného účtu. Aby zostal systém dlhodobo udržateľný, bola nevyhnutná takáto zásadná zmena. Takto nastavený systém (vznik nároku na výsluhový dôchodok až po 25 odslúžených rokoch) je sebestačný, bez predpokladu výraznej nerovnováhy na strane jeho príjmov a výdavkov.

Ďalší výrazný zásah do sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov spočívajúci v znižovaní, resp. obmedzovaní výsluhových dávok by jednoznačne (tak ako tomu bolo doposiaľ vždy) mal za následok masívne odchody dlhoročne slúžiacich policajtov, čo pri súčasnej neúplnej obsadenosti útvarov Policajného zboru môže priniesť predvídateľné negatívne dôsledky a reálnu hrozbu zlyhania celého Policajného zboru. Dlhoročných policajtov, od ktorých sa mladí policajti učia a oni im odovzdávajú svoje skúsenosti je už teraz málo a mladých policajtov je v posledných rokoch stále menej a menej, čo je dôsledok slabého finančného ohodnotenia v protiklade s náročnosťou služby, povinností a všetkých rizík, ktoré musia znášať.

Je potrebné zdôrazniť, že vždy, keď nastane hoci len informačný, ničím konkrétnym nepotvrdený šum, že „niečo sa bude diať so zákonom č. 328/2002 Z.z.“, na strane dotknutých osôb, policajtov a aj vojakov, to vyvolá obrovskú reakciu, posielajú sa rôzne „zaručené“ verzie pripravovaných zmien, policajti si nechávajú prepočítavať odslúžené roky, budúce výsluhové dôchodky, dokonca si pripravujú a vyplňajú žiadosti o uvoľnenie, tí starší ani nečakajú a hneď si žiadosť aj podajú, nastáva akási „panika“ a vždy sa takto Policajný zbor zbytočne pripraví o množstvo skúsených policajtov, ktorí učili nových. Preto akýkoľvek zásah do sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov musí byť veľmi citlivo zvažovaný.

Pokiaľ by muselo dôjsť k určitým zmenám a ústupkom, určite nie vo vzťahu k výsluhovému dôchodkom. Zmeny by mohli nastať napríklad vo vyplácaní služobného platu za obdobie starostlivosti o člena rodiny (tzv. OČR-ky), kde je možné vidieť nejaké rezervy, nakoľko policajt má nárok na plný služobný plat počas 9 kalendárnych dní (osamelý 14 dní). V civilnom sektore, pokiaľ to nie je ošetrené v príslušnej kolektívnej zmluve, má zamestnanec počas takejto neprítomnosti vyplácaných iba 55 % svojho platu.

Ďalšie obmedzenie je možné vidieť v limitovaní počtu čerpania služobného voľna s nárokom na služobný plat pri vyšetrení policajta alebo sprevádzaní jeho rodinného príslušníka. V porovnaní s civilnom sférou, kde si zamestnanec môže čerpať za celý kalendárny rok 7 dní na svoje ošetrovanie a 7 dní na sprevádzanie rodinného príslušníka. Policajti takéto obmedzenie nemajú, chýba tu nejaký mechanizmus k zabráneniu zneužívania týchto benefitov.

Policajný zbor v súčasnosti, a je to trend už niekoľko rokov, trpí chronickou neobsadenosťou predovšetkým základných útvarov, obvodné oddelenia PZ sú tak poddimenzované, že nadriadený má problém zabezpečiť jeho riadny chod a naplánovať služby bez neúnosného množstva nadčasových hodín. Mladí ľudia strácajú záujem o službu v Policajnom zbore, predovšetkým a jednoznačne kvôli nízkemu finančnému ohodnoteniu a ak stratia aj istotu, že majú garantovaný aspoň výsluhový dôchodok v dnešnej podobe, tak atraktivita práce policajta sa bude ešte ďalej znižovať.

Záver

Samozrejme nie je možné v takejto stručnej forme rozobrať komplexne celú reformu Policajného zboru v rámci Ministerstva vnútra SR. Ide o predstavenie filozofie reformy policajného zboru a ide o prvú verziu, ktorú predkladáme na odbornú diskusiu. Dostali ste do ruky materiál, ktorý je v štádiu kreovania a tím odborníkov neustále pracuje na jeho zdokonaľovaní. Z vyššie uvedeného vyplýva, že okrem personálnych zmien vo vedení polície je nutné zmeniť aj celkový systém fungovania PZ, čo zahŕňa zefektívnenie práce polície aj cez zmenu organizácie práce, následne zvýšenie úspešnosti PZ v boji proti kriminalite, finančné ozdravenie PZ a predovšetkým zatriktívnenie povolania policajta. Veríme, že pri nasledovaní vyššie vymenovaných štyroch základných pilierov: transparentnosť, odbornosť, decentralizácia a dôveryhodnosť, je možné dosiahnuť stanovené ciele.